

Gunnar Helgi Kristinsson

Umbótaviðleitni og árangur stjórnsýsluumbót a í Evrópu

Morgunverðarfundur Fjármála- og efnahagsráðuneytisins, Félags forstjóðumanna ríkisstofnana og Stofnunar stjórnsýslufræða og stjórn mála við Háskóla Íslands um

**Umhætur í opinberri stjórnsýslu:
Hvernig stendur Ísland í samanburði við önnur Evrópuríki?**
Grand Hótel Reykjavík, þriðjudaginn 10. febrúar kl. 08:30-10.00

Tvær spurningar

- Hvaða þættir hafa áhrif á umbótaviðleitni ríkja?
- Hvað ræður árangri umbóta?

Viljinn til umbóta

Kenningar:

1. Valddreifing – miðstýring?
2. Ríkjandi umbótastefnur?
3. Áhrif kreppu?

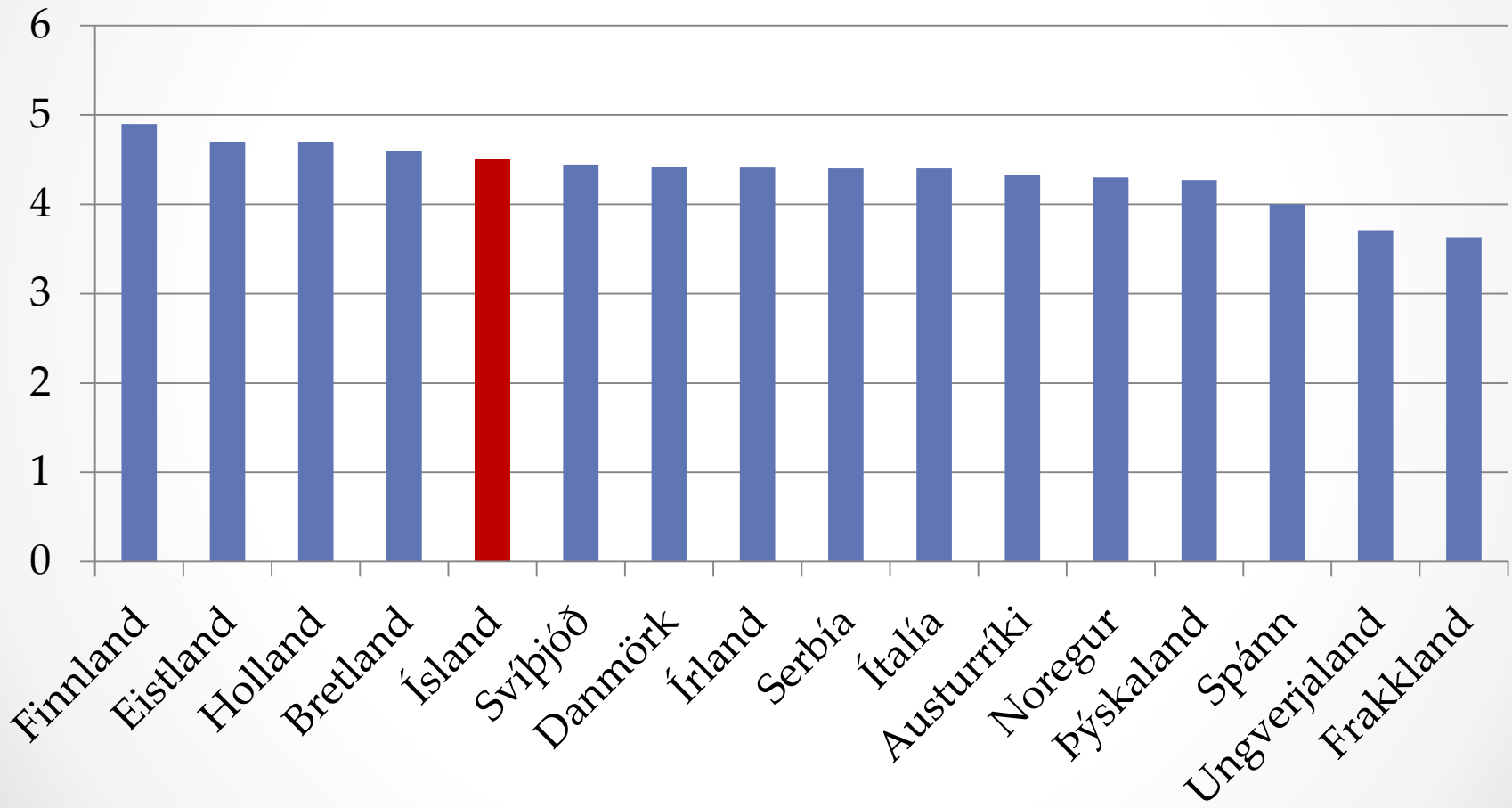
Umfang umbóta: hvernig metið?

Hversu mikilvægar eru eftirfarandi umbætur í þínum málaflokki?

Hversu mikilvægar eru eftirfarandi umbætur í þínum málaflokki?

	Alls ekki/Lítið vægi		3	4	5	Hefur mikið vægi/ Að miklu leyti	
	1	2				6	7
Pátttaka og frumkvæði borgaranna							
Stofnsetning sjálfstæðra stofnana eða rekstraraðila							
Útvistun							
Áhersla á útkomur og árangur							
Meðhöndlun notenda þjónustu sem viðskiptavini							
Samstarf og samvinna meðal ólíkra aðila hjá hinu opinbera							
Sveigjanlegri ráðningarform							
Einkavæðing							
Rafræn stjórnslá							
Samstarf við einkaaðila og verkefnaaðila samstarf við aðila utan stofnana							
Sameiningar hjá hinu opinbera							
Gegnsæi og opin stjórnslá							

Meðalskor um mikilvægi umbóta

Valddreifing - miðstýring

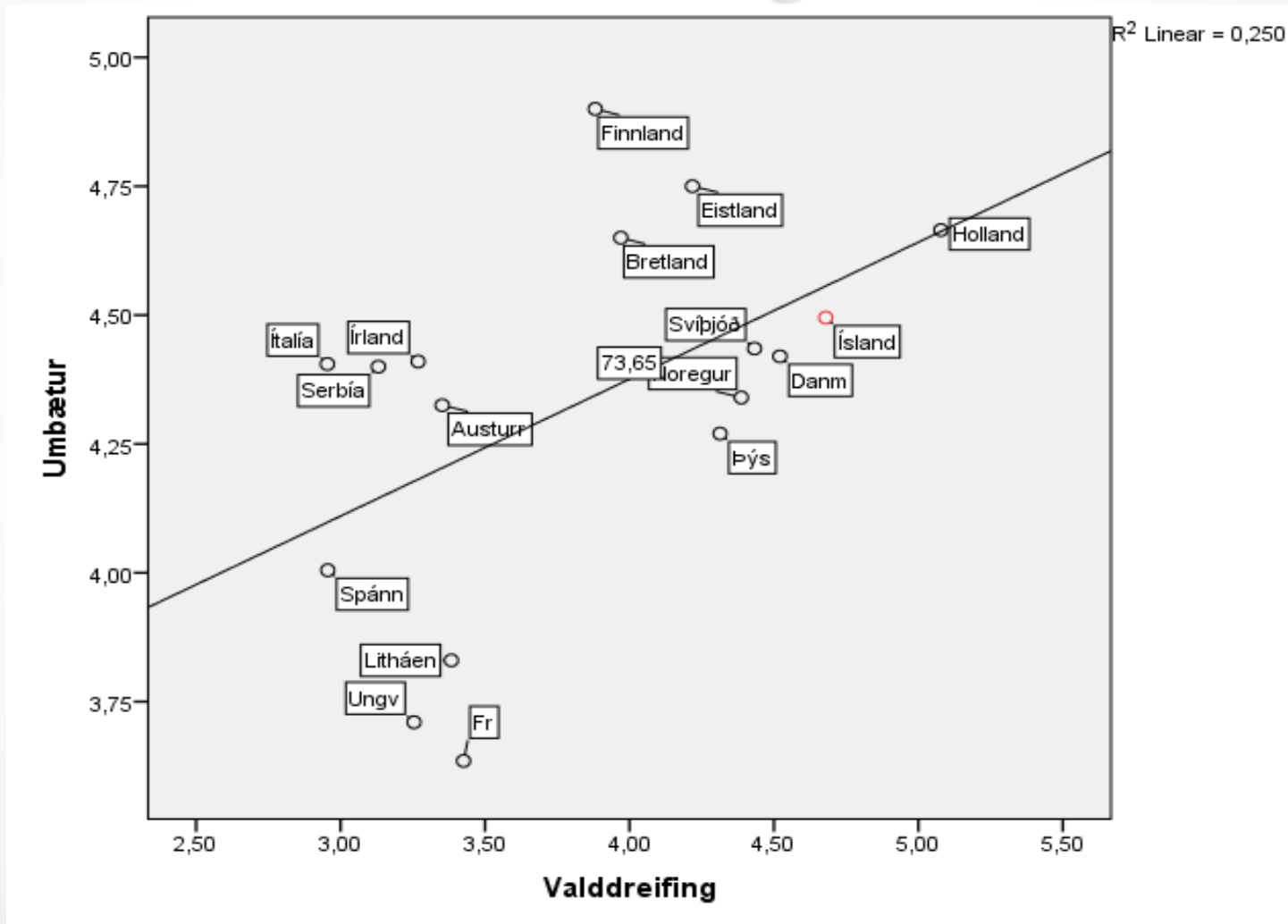
Hvernig metið?

Í minni stöðu, hef ég sjálfstæði til ákvarðanatöku varðandi

	Mjög lítið sjálfstæði					Mjög mikið sjálfstæði	
	1	2	3	4	5	6	7
Úthlutun fjármuna							
Útvistun á þjónustu							
Framgöngu fólks í starfi							
Ráðningu starfsfólks							
Uppsagnir eða tilfærslu starfsfólks							
Breytingar á skipulagi stofnunarinnar							
Val á stefnu og mótun hennar							
Innleiðing stefnu							

Tengsl umbótaviðleitni og valddreifingar

Valddreifing skýrir betur mun milli ríkja en innan þeirra

Ríki	R ²
Ísland	.01
Norðurlönd	.01
Kreppuríki	.13
Önnur Evrópulönd	.12

Getur bent til þess að valddreifing sé hluti af umbótamynstri frekar en skýring á því.

Það eitt sér að auka sjálfstæði stofnana nægir ekki til að koma umbótum af stað.

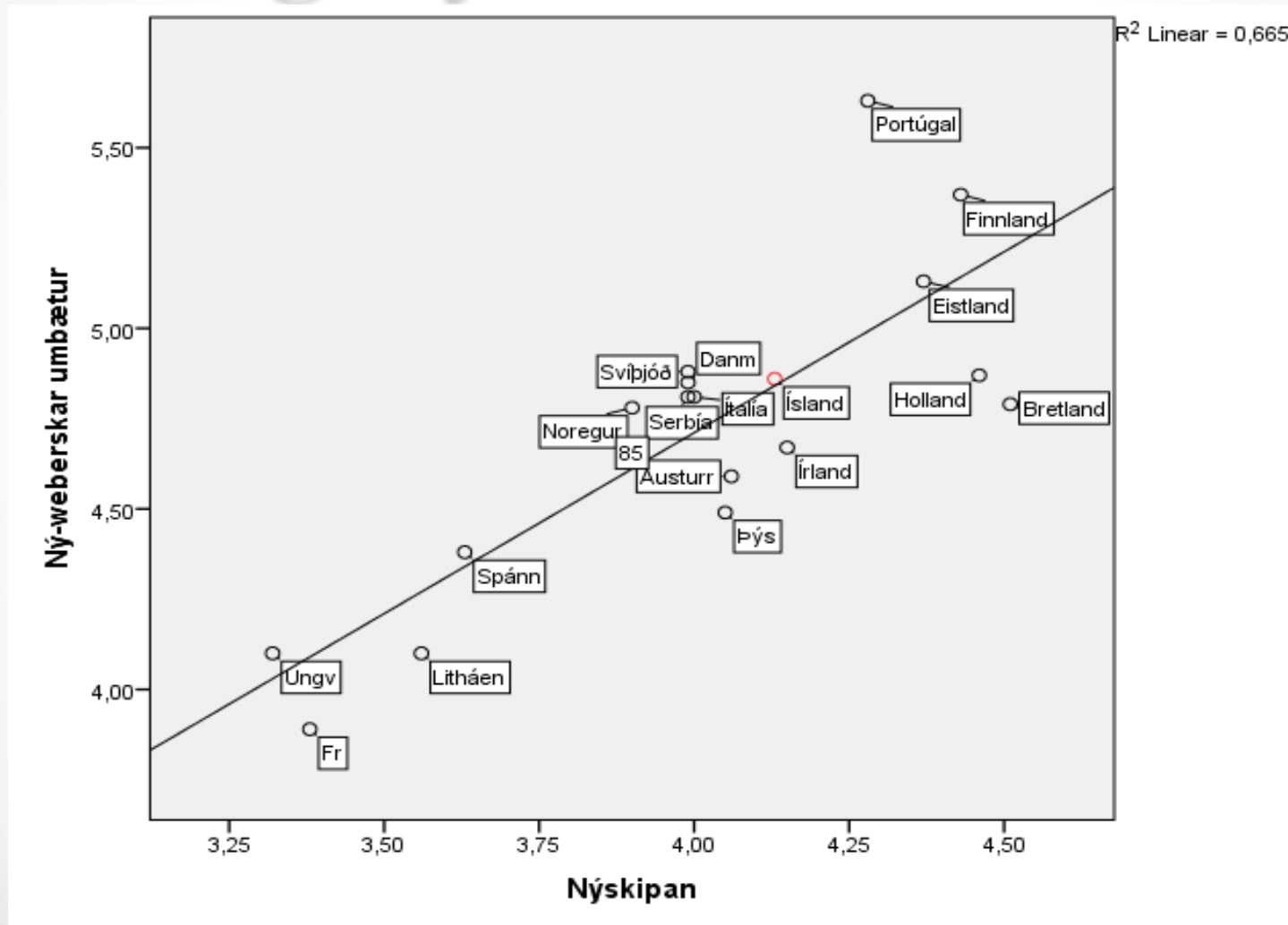
Val á umbótastefnu

- Hvernig mælt?

Flokkun umbóta: nýskipan og nýweberskar

Nýskipan í ríkisrekstri	Ný-weberska hefðin
Stofnsetning sjálfstæðra stofnana eða rekstraraðila	Þátttaka og frumkvæði borgaranna
Útvistun	Samstarf og samvinna meðal ólíkra aðila hjá hinu opinbera
Áhersla á útkomur/niðurstöður og árangur	Rafræn stjórnsýsla
Meðhöndlun notenda þjónustu sem viðskiptavina	Sameiningar hjá hinu opinbera
Sveigjanlegri ráðningarform	Gegnsæi og opin stjórnsýsla
Einkavæðing	
Samstarf við einkaaðila og verkefna miðað samstarf við aðila utan stofnana	

Tengsl nýskipunarumbóta og ný-weberskra

Kreppan og umbótaviðleitni

- Mismunandi leiðir til að meta umfang kreppunnar
  - Áhrif á tekjur
  - Atvinnuleysi (% og aukning)
  - Skuldir þjóðarbús
- Niðurstaða almennt:
  - Ekki tengsl við mismunandi umbótaviðleitni

Umbótaviðleitni:

- Valddreifð stjórnkerfi líklegri til að taka virkan þátt í stjórnsýsluumbótum
- Nýskipan og ný-weberskar umbætur mynda ekki andstæður
- Dýpt kreppunnar hefur ekki merkjanleg áhrif á umfang stjórnsýsluumbóta

Árangur umbóta

Hvernig mælt?

Vinsamlegast tilgreindu skoðanir þínar á umbótum hins opinbera á kvarðanum hér fyrir neðan. Umbætur í mínum málaflokki hafa tilhneigingu til að vera:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

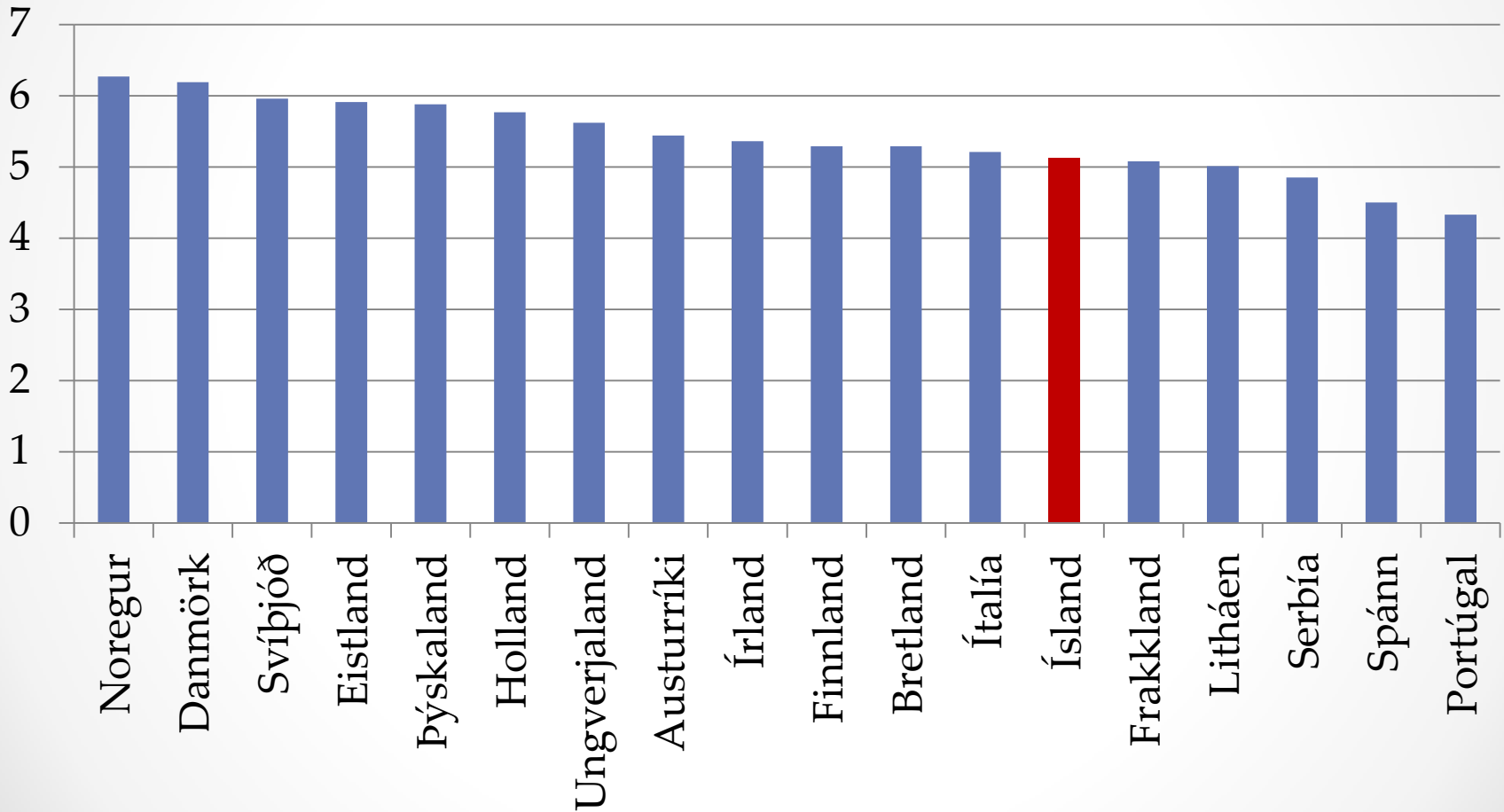
Árangurslausar

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Árangursríkar

Meðaltöl: árangur umbóta

Hvernig má skýra árangur?

1. Dýpt kreppunnar: tækifæri en vondar aðstæður
2. Hvers konar aðferðum er beitt

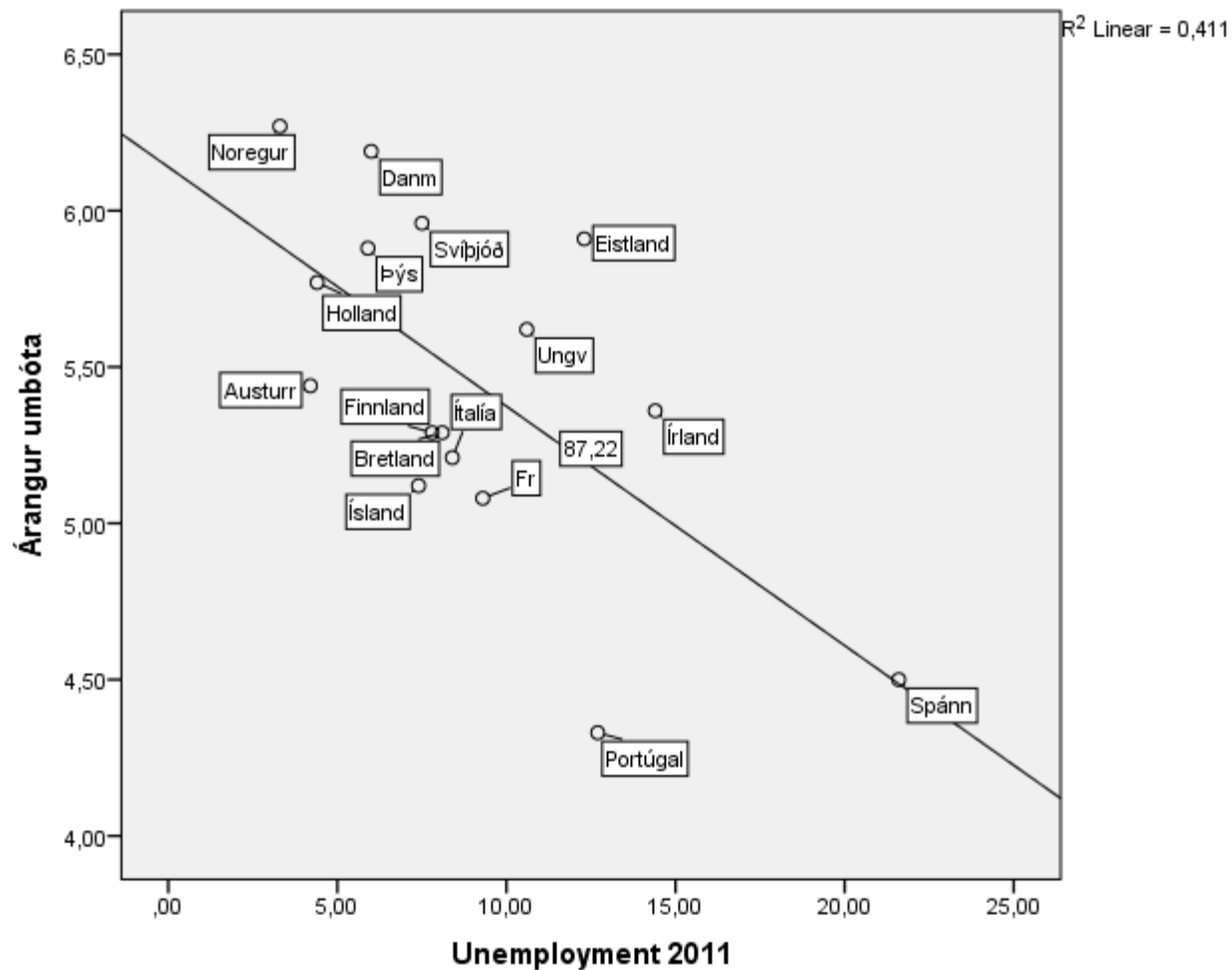
Dýpt kreppunnar og árangur

Gögn benda til að því dýpri sem kreppan, því minni sé árangurinn af stjórnsýsluumbótum:

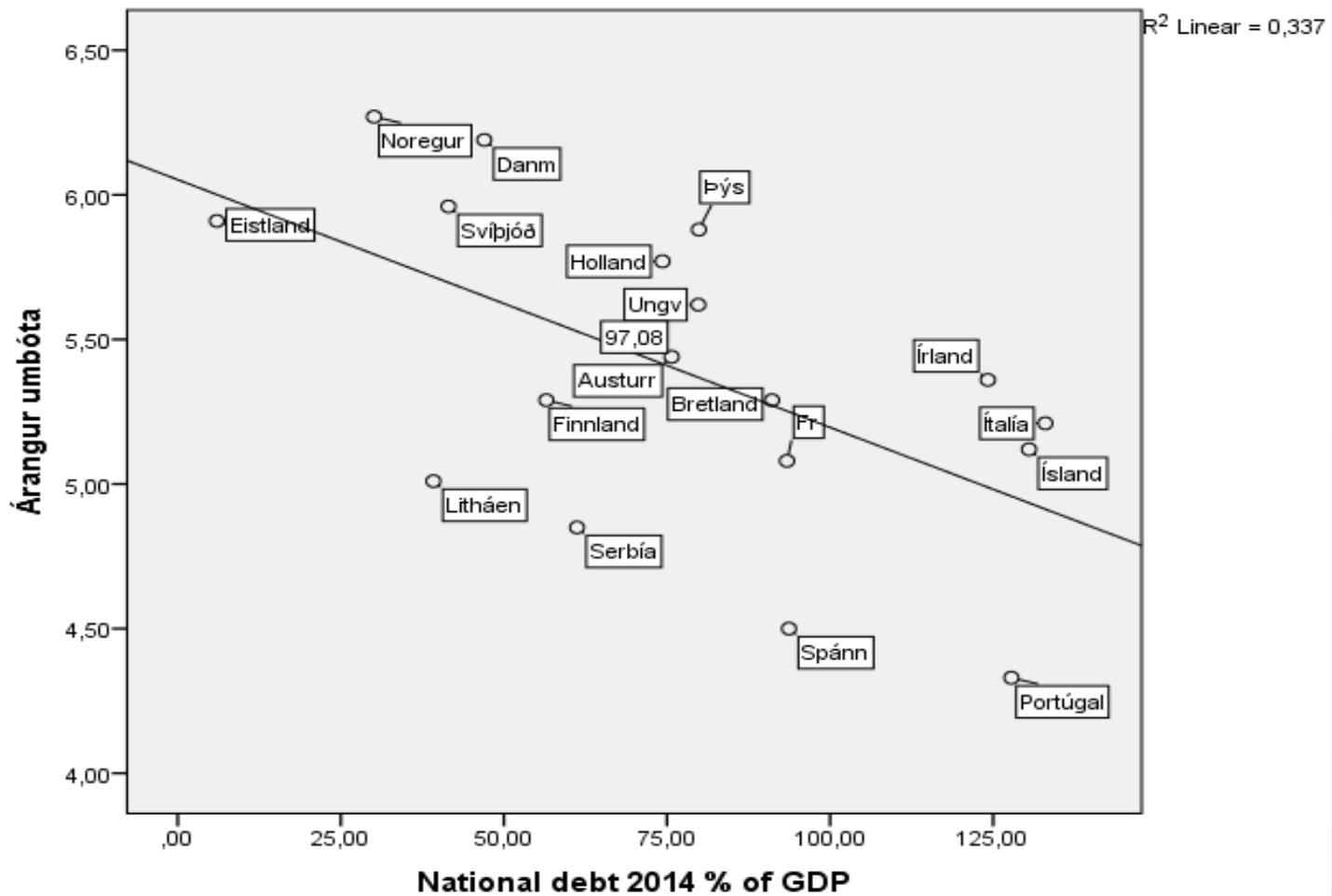
Árangur og atvinnuleysi 2011: $-.64^{**}$

Árangur og þjóðarskuldir 2014: $-.58$

Árangur og atvinnuleysi

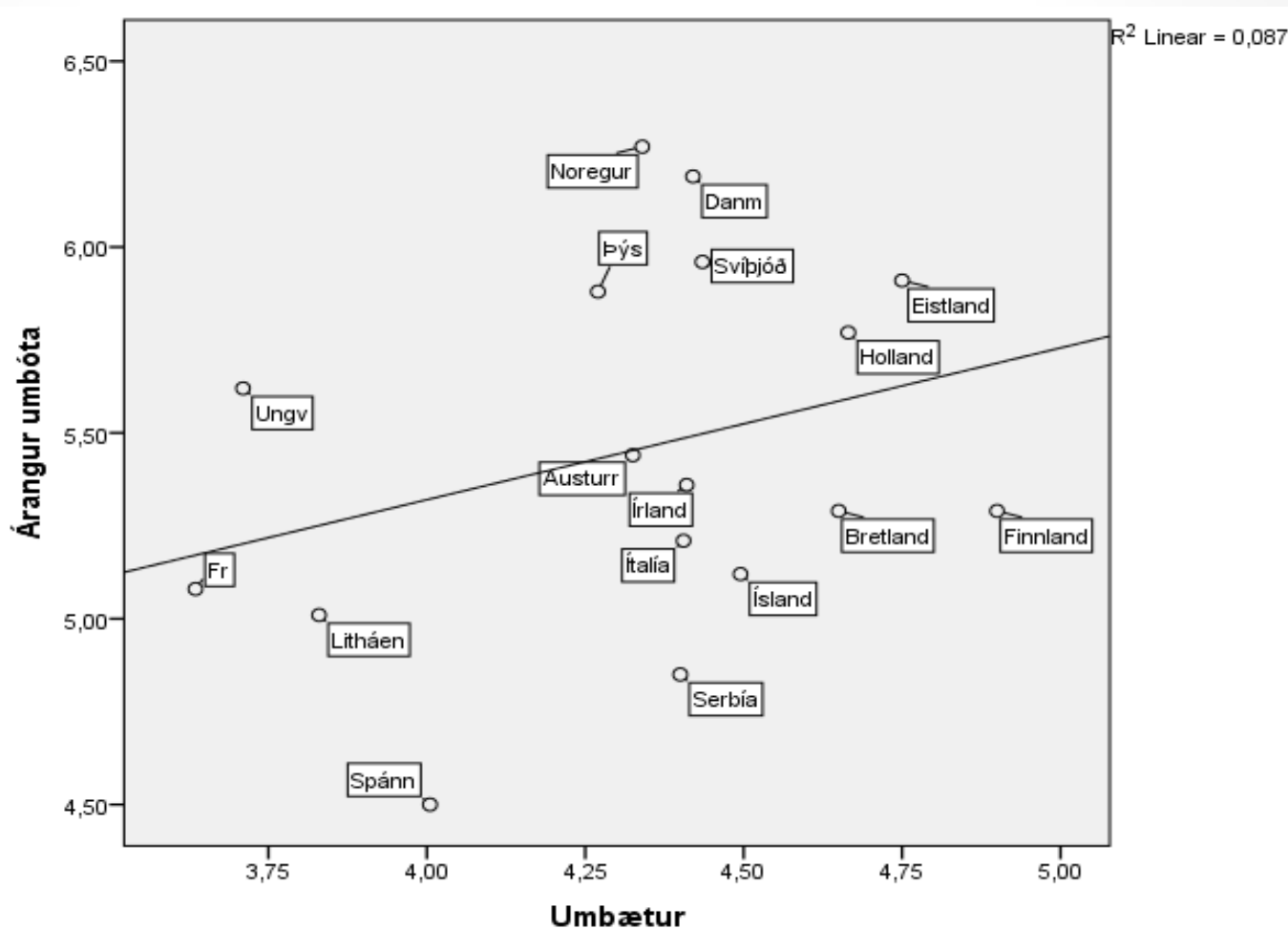
Árangur og þjóðarskuldir

Vekur spurningar um samhengið á milli umbótaviðleitni og árangurs umbóta á krepputímum

Tækifæri til umbóta í kreppu leiða ekki til mikils árangurs

Samband umbótaviðleitni og árangurs

Hvað fleira en dýpt kreppunnar skýrir árangur umbóta?

Þrjú líkön af stjórnsýsluumbótum:

1. Skynsemislíkan

- Kerfisbundnar og samræmdar grundvallarbreytingar

2. Faglegt líkan

- Frumkvæði neðan frá og snúast um betri þjónustu

3. Samstöðulíkan

- Samráð við almenning og stuðningur launþegasamtaka

Skoðum skýringarmátt

- Ísland
- Hin Norðurlöndin
- Kreppulönd (Portúgal, Spánn, Ítalía, Írland)
- Önnur Evrópuríki

Skynsemislíkan (B)

	Ísland	Norðurlönd	Kreppu- lönd	Önnur Evrópuríki
Krísukenndar og ólíkar frá einu tilviki til annars EDA skipulagðar	.21**	.17**	.33**	.20**
Grundvallarbreytingar EDA táknrænar	-.17**	-.28**	-.15**	-.17**
Sjálfum sér samkvæmar EDA ósamræmdar	-.27**	-.28**	-.18**	-.31
R ²	.34	.41	.39	.31

Faglegt líkan (B)

	Ísland	Norður- lönd	Kreppu- lönd	Önnur Evrópuríki
Ofan frá og niður EFTA neðan frá og upp	.12**	.13**	.15**	.01
Snúast um niðurskurð og sparnað EFTA bætt þjónustu	.43**	.28**	.39**	.32**
R²	.26	.15	.27	.15

Samstöðulíkan (B)

	Ísland	Norður- lönd	Kreppu- lönd	Önnur Evrópu- ríki
Án þátttöku almennings EÐA virk þátttaka almennings	.53**	.34**	.40**	.21**
Umdeildar hjá fagfélögum EÐA studdar af lauunþegasamtökum	.21**	.23**	.14**	.22**
R²	.26	.26	.26	.14

Samtengd skýring á árangri

	Ísland	Norður- lönd	Kreppu- lönd	Önnur Evrópu- ríki
Skipulagðar	.09	.10**	.16**	.11**
Táknrænar	-.15*	-.26**	-.23**	-.22**
Ósamræmdar	-.19**	-.24**	-.13**	-.22**
Bætt þjónusta	.16*	.08**	.10**	.10**
Neðan frá og upp	.02	.06**	.02	.03*
Þátttaka almennings	.32**	.16**	.20**	.17**
Studdar af launþegasamtökum	.09	.11**	.09**	.14**
R ²	.44	.52	.48	.43

Niðurstöður

- Ísland hefur einkennst af frekar mikilli umbótaviðleitni en miðlungs eða slökum árangri
- Kreppan hefur mikil áhrif á hvers má vænta af umbótaviðleitni: skynsamlegt að stilla væntingum í hóf
- Skynsemislíkanið stendur veikar hér en víða annars staðar en pólitískur stuðningur skiptir meira máli: væri e.t.v. ráð að breyta því?